

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНЛАЙНОВИХ ВИДАНЬ ЧЕРКАЩИНИ

Олена Цапок

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
бульв. Т. Шевченка, 81, 18031, Черкаси, Україна,
olenatsapok@gmail.com*

Розкрито особливості регіональних онлайн-видань як інтернет-ЗМІ, описано їх дизайн та навігаційні можливості, проаналізовано форми гіпертекстуальності, інтерактивності, мультимедійності цих видань.

Ключові слова: інтернет-ЗМІ, онлайн-видання, інтерактивність, мультимедійність, гіпертекст.

Нині триває зниження популярності традиційних засобів масової інформації: преси, радіо, телебачення. Натомість під впливом таких процесів масової комунікації, як глобалізація, конвергенція, дигіталізація, комерціалізація та монополізація, відбувається активне формування нових медіа-платформ, що мають задовольнити інформаційні потреби аудиторії. Провідну роль у формуванні сучасного інформаційного простору відіграє інтернет, і зокрема мережева преса, яку позначають термінами «мережеві ЗМІ», «інтернет-ЗМІ», «онлайн-ЗМІ». З-поміж таких ЗМІ в українському інформаційному просторі дедалі більшого значення набувають регіональні інтернет-видання, що стали предметом нашого зацікавлення. Актуальність презентованого дослідження зумовлена потребою аналізу регіонального сегмента зазначених медіа в інтернет-просторі України.

Теоретичною базою нашого дослідження послуговували насамперед концептуальні праці з онлайн-журналістики, а саме роботи О. Градюшка [1], Б. Потятиника [5], М. Чабаненко [8]. Під час аналізу джерельної бази з'ясовано, що функції інтернет-ЗМІ, як-от: комунікативну, інформаційну, ціннісно-регулятивну, організаційну, креативну та рекреативну – розкрито в роботах І. Д. Фомічової [7], С. Машкової [4, с. 38–39], Л. Федорчук [6]. Питанню типології таких ЗМІ присвятили наукові розвідки О. Коцарев [3], О. Колісник [2].

Мета нашого дослідження – проаналізувати типологічні особливості онлайн-видань Черкащини. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: 1) дати загальну характеристику обраним інтернет-ЗМІ; 2) здійснити порівняльний аналіз їх дизайну й навігаційних можливостей; 3) описати форми вияву гіпертекстуальності, інтертекстуальності та мультимедійності на зазначених ресурсах. Об'єктом аналізу обрано такі інтернет-видання Черкащини, як «Прочерк» (<http://procherk.info/>), «Провінція» (<http://pro-vincia.com.ua/>), «Про Головне» (<http://progolovne.ck.ua/>), «НародUA» (<http://narodua.com/>). Предмет дослідження становлять: навігація сайтів зазначених

видань, форми їхньої гіпертекстуальності та інтерактивності, використання на цих ресурсах мультимедійних елементів. Вибір предмета дослідження спричинений тим, що саме названі вище чинники вважають визначальними ознаками інтернет-ЗМІ [1, с. 36; 4, с. 71; 5, с. 56; 8, с. 100].

Передусім необхідно зазначити, що нині в мережі функціонує велика кількість різних ресурсів, однак не кожен із них можна зарахувати до онлайн-видань. Так, не можна вважати онлайн-виданнями каталоги, бібліотеки, електронну пошту, форуми тощо. З огляду на мету нашої роботи важливо уточнити, які інтернет-ЗМІ належать до онлайн-видань. У формулюванні цього поняття ми цілком погоджуємося з дослідником О. Градюшком, який такими вважає видання, що не мають паперових аналогів і виходять тільки в інтернеті й мають певні мережеві ознаки, як-от: стрічку новин, постійне оновлення, архів, розсилання новин, онлайн-голосування з актуальних питань, форум, гостьову книгу [1, с. 32]. За цими ознаками досліджені черкаські інтернет-ресурси, а саме: «Прочерк», «Провінція», «Про Головне», «НародUA» – належать до інтернет-видань.

Аналізуючи обрані онлайн-ЗМІ, ми використали модель типового інтернет-видання, розроблену М. Чабаненко [8, с. 30–40]. На нашу думку, названа модель дає змогу сканувати та класифікувати веб-ресурси як інтернет-видання. Відповідно до цієї моделі обрані для дослідження видання можна кваліфікувати як онлайн-видання за трьома ознаками: зовнішнім виглядом, контентом та організацією роботи і самовизначенням. Крім того, ідентифікацію онлайн-видань Черкащини здійснено з урахуванням критеріальних ознак, виділених О. Градюшком, зокрема за ступенем професійності, доступності для читачів, характером аудиторії, характером опублікованої інформації, частотою оновлення, методами поширення інформації та формою організації, методами роботи з інформацією, її характером [1, с. 32–34]. Відповідно до цих ознак онлайн-видання «Прочерк», «Провінція», «Про Головне», «НародUA» треба вважати професійними ресурсами (створюваними головно журналістами), розрахованими на широкий загал й легко доступними для нього. За характером контенту на них домінують періодично оновлювані інформаційно-аналітичні матеріали. За методами роботи з інформацією усі ресурси є переважно контентоформувальними й містять незначну частку передруків публікацій чи світлин із інших ресурсів.

За зовнішнім оформленням аналізовані онлайн-видання є окремими сайтами, структурованими для подання новин та інших медіа-повідомлень. Усі зазначені інтернет-видання мають простий, упізнаваний і зручний дизайн, користувачі можуть відносно легко розібратися у мапі сайтів, яку, наприклад, як рубрику чи підрубрику виокремлено на сайтах видань «НародUA», «Про Головне».

Варто зазначити, що зазвичай комфортне перебування на електронних ресурсах онлайн-видань відвідувачам забезпечує їх чітка та продумана структура. Логічна схема сайтів черкаських інтернет-видань загалом зрозуміла, між окремими їхніми сторінками існує логічний взаємозв'язок. Акцентуємо на доцільності розміщення інформаційних елементів на аналізованих ресурсах: загалом такі елементи відповідають розділам або фрагментам сторінок, на яких вони опубліковані. На всіх сайтах онлайн-видань Черкащини інформація порубрикована, а рубрики здебільшого містять

підрубрики, кількість яких на сайті «Провінція» – 9 рубрик і 39 підрубрик, на ресурсі видання «НародUA» – 7 рубрик і 31 підрубрика. Онлайнове видання «Прочерк» містить 6 рубрик і 8 підрубрик, видання «Про Головне» – 12 рубрик без підрубрик.

На нашу думку, найоптимальнішою та найлегшою для розуміння є структура інтернет-видання «Прочерк». Кількість і зміст його рубрик чітко визначені тематичним спрямуванням та змістовим наповненням видання: це ресурс резонансної інформації. Зазначене інтернет-видання містить рубрики «Головна», «Резонанс», «Таблоїд», «Проекти», «Про нас», «Реклама». У такій структурі користувачам легко розібратися і знайти матеріал, який їх цікавить.

Добре продумано структуру рубрик і підрубрик інформаційно-аналітичного видання «НародUA», що позиціонує себе як електронний ресурс унікального формату, а саме «народне видання», що й відображає його назва. Однак вважаємо, що рубрика «Новини» в зазначеному виданні надміру деталізована, оскільки містить 21 підрубрику, що, з одного боку, виправдано, адже в ній опубліковано найрізноманітнішу інформацію, а з іншого боку, така кількість підрубрик ускладнює швидкий пошук потрібної інформації. Тож їхній зміст та кількість доречно було б оптимізувати.

Не зовсім вдалою треба визнати рубрикацію на двох інших ресурсах. Так, в інформаційно-аналітичному виданні «Провінція» підрубрику «Економіка» розміщено в рубриках «Статті» та «Новини», крім того, так названо й окрему рубрику, структуровану на підрубрики. Також назвою «Політика» позначено підрубрики та рубрику. До того ж, остання рубрика видання «Корисно» містить підрубрики «Корисно», «Корисно 1», «Корисно 2», «Корисно 3», «Корисно 4», «Корисно 5», назви яких не дають жодного уявлення про те, яку корисну інформацію на них розміщено. Загалом описана рубрикація заплутує користувача й перешкоджає розібратися у матеріалах, оприлюднених в інтернет-виданні.

Не до кінця продуманою є рубрикація видання «Про Головне». Такі рубрики, як «Черкаси», «Область», «Україна», «Політика», «Економіка», «МНС», «Суспільство», «Культура» – логічно не впорядковані й не співмірні. Часто одні й ті ж матеріали продубльовано в різних рубриках.

У контексті запропонованого аналізу доречно зацентувати на навігаційних особливостях досліджуваних інтернет-видань. Їхня навігація безпосередньо залежить від логічності й чіткості структури сайтів. З огляду на попередній аналіз рубрикації черкаських онлайн-видань, найлегшою вважаємо навігацію на електронному ресурсі «Прочерк», схеми пересування яким є простими, тож користувач може швидко зорієнтуватися у системі навігації цього веб-сайту.

Навігації по сайтах онлайн-видань Черкащини сприяє наявність гіперпосилань. Їх зараховують до трьох родових ознак інтернет-ЗМІ, що спільно з конвергентним контентом та інтерактивністю є визначальними для цього типу медіа. Система гіперпосилань поглиблює і доповнює інформацію основного тексту онлайн-матеріалів [6, с. 95]. Дослідник Б. Потятиник наголошує на важливості гіперпосилань в інтернет-журналістиці, оскільки вони дають змогу викладати в матеріалі тільки нову інформацію [5, с. 57]. Крім того, автор диференціює гіперпосилання на внутрішні (наприклад, на інші матеріали того ж автора на конкретному сайті) та зовнішні (на матеріали, роз-

міщені будь-де в мережі), зазначаючи, що внутрішні гіперпосилання створюють ефект «аранжування», супроводу основного матеріалу [5, с. 58].

В аналізованих виданнях використовують здебільшого внутрішні гіперпосилання. Передусім варто зазначити, що всі заголовки публікацій онлайн-видань Черкащини є гіперлінками, які ведуть до основного тексту матеріалу. Біля кожного тексту названих вище інтернет-видань розміщено гіперпосилання, а ціла окрема сторінка з розгорнутим текстом публікації може містити до 10 гіперпосилань. Варто зазначити, що гіперпосиланнями на охарактеризованих ресурсах також є назви підрубрик над текстами матеріалів та назви інших інтернет-ресурсів, що послуговували джерелами інформації.

Здебільшого, крім зазначених вище форм, такими посиланнями є теги. Наприклад, у публікації «*В області почали виробляти новомодній вид добрив*», розміщеної на ресурсі видання «Про Головне» (<http://progolovne.cj.ua/archives/12510>), гіперпосиланнями зроблено назви тегів «*новомодні*», «*добрива*», «*Проголовне*», «*область*», «*Черкаси*», опубліковані вгорі під назвою матеріалу. Такі ж гіперпосилання зафіксовано в онлайн-виданні «НародUA».

Гіперпосилання в інтернет-виданні «Провінція» закріплено за назвами матеріалів, які за змістом певною мірою пов'язані з основною публікацією. Ці назви подано після неї. Так, до статті «*Пастка для мільярдера*», оприлюдненої на сайті онлайн-видання «Провінція» (<http://pro-vincia.com.ua/politika/3387-pastka-dlya-mlyardera.html>), гіперпосилання становлять назви публікацій, тематично пов'язаних із цим матеріалом: «*Повітряні замки від Томенка: Майбороду, Трофімову, Чернявського анд компанії*»; «*Майборода: Черкаси генетично не сприймають Партію регіонів*», «*Електоральна арифметика 194-го округу*», «*Сильний*» колись українець Тігіпко тепер агітуватиме за свою партію», «*Вибори на Черкащині: опозиція здає округи Губському та Яценку*».

Єдиним з-поміж чотирьох видань, які використовують гіперпосилання в тексті публікацій, є «Прочерк». Прикладом цього може слугувати стаття «*Паломництво хасидів до Умані: комерційні конфлікти*» (<http://procherk.info/resonance/2-cherkassy-news/10051-palomnitstvo-hasidiv-do-umani-komertsijni-konflikti>). Як гіперпосилання у тексті матеріалу використано слова та фрази «*ТСН*», «*до України цього року прибувають поліцейські та медики з Ізраїлю*», «*один з готелів вже добудовують на вулиці Пушкіна*». Натиснувши на вказані гіперпосилання, можна перейти на близькі за змістом матеріали.

Прикметною особливістю кожного інтернет-видання є його інтерактивність, адже «читачам подобається не лише споживати інформацію, а й брати активну участь у її створенні» [1, с. 36]. Онлайн-ЗМІ надають можливості для задоволення таких потреб, оскільки їх користувачі мають змогу створити блоги, взяти участь в онлайн-опитуваннях, голосуваннях, форумах, телеконференціях, чатах. Інтерактивність в інтернет-ЗМІ уможливує участь користувачів у створенні контенту ресурсу в режимі реального часу, тож аудиторія перетворюється на співавтора, рівноправного учасника процесу творчої комунікації [4, с. 36].

Під час аналізу онлайн-видань «Прочерк», «Провінція», «Про Головне», «НародUA» виявлено, що на їхніх ресурсах реалізовано такі форми інтерактивності, як коментарі, опитування й голосування, форуми, інтерактивні групи, народні проекти за участю черкасців. Найпоширенішими формами інтерактивності в онлайн-ви-

даних визначено коментарі та опитування. Результати аналізу форм інтерактивності на черкаських сайтах інтернет-видань подаємо в таблиці.

Інтерактивність на сайтах онлайн-видань Черкащини

Онлайн-видання	Форми інтерактивності				
	Коментарі	Опитування, голосування	Форуми	Блоги	Інше
«НародUA»	+	+	+	-	Рубрика «Оголошення», створена користувачами, та рубрика «Спільнота», що містить інтерактивні групи користувачів, їхні фото й відео
«Прочерк»	+	+	-	-	Створений спільно з черкаськими фотопроект «Обличчя Черкас»
«Провінція»	+	+	-	-	-
«Про Головне»	+	+	-	-	-

Відповідно до представленої в таблиці інформації можемо констатувати, що найрізноманітніше інтеарктивність представлено в онлайн-виданні «НародUA». Саме цей сайт, на нашу думку, виявляє найбільшу здатність підлаштовуватися до поведінки і потреб відвідувачів, що розширює можливості взаємодії та самореалізації аудиторії названого онлайн-видання.

Однією з ознак сучасних інтернет-видань є конвергентний контент, представлений на різних медіа-платформах, зокрема завдяки мультимедійності. Її використання в сучасних онлайн-виданнях технічно забезпечує реалізацію усіх наявних сьогодні форматів презентування інформації, як-от: тексту, фотографій, малюнків, слайдів, анімації, відео, аудіо [1, с. 36–37; 8, с. 108].

У ході аналізу мультимедійних форматів, використаних онлайн-виданнями Черкащини, ми з'ясували, що ресурси «Прочерк» та «НародUA» використовують автоматичне слайд-шоу з фотознімками до певних тем. Цей формат мультимедійності розміщено на стартових сторінках онлайн-видань і використано для привернення уваги аудиторії до найцікавіших матеріалів. На «Прочерку» розташовано два підкасти: вгорі головної сторінки слайд-шоу із 5 фото до найрезонансніших тем, трохи нижче подано слайд-шоу зображень до 5 тем з рубрики «Таблоїд», за ними можна перейти на сторінку, яка містить відео. Кожен слайд має назву, що водночас є назвою матеріалу. Так, на момент аналізу (26.10.12) на зазначеному ресурсі в горі головної сторінки було актуальним слайд-шоу, фото якого мали назви: «Чи готова Черкащина до дня виборів», «Уманчани просять Тото Котуньо не приїжджати до них із концертом», «Вихідними на Черкащині випаде перший сніг», «На Черкащині деякі спостерігачі від громадських організацій будуть засекреченими», «Володимир Зубик: «Мої справи – моя краща агітація!» Кожен із названих слайдів слугує анонсом цікавої публікації й під час покликування на нього спрацьовує як гіперлінк.

Заслуговує на увагу оригінальний мультимедійний проект «Обличчя Черкас» (<http://procherk.info/faces>), розміщений на «Прочерку» в окремій підрубриці. Він яв-

ляє собою добірки фотографій, об'єднаних спільною темою й присвячених історіям звичайних черкасців, зображених такими, якими вони є в житті. У мультимедійному проєкті поєднано статичні фотопортрети героїв із текстом, основою для якого обрано портретне інтерв'ю.

Переважно відеопідкасти використовують інтернет-видання «Про Головне» та «Провінція». На першому ресурсі справа внизу стартової сторінки розміщено три відео під спільною назвою. На час аналізу (26.10.12) це були відеоролики, об'єднані назвою «Погляд: Кандидату погрожують!».

Підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що проаналізовані інтернет-ресурси «Прочерк», «Провінція», «Про Головне», «НародUA» за типологічними ознаками належать до онлайн-видань Черкащини: вони є професійними ресурсами, що розміщують інформаційно-аналітичні матеріали, розраховані на широку читацьку аудиторію. У ході дослідження з'ясовано, що онлайн-видання мають упізнаваний дизайн, навігація по сайтах зазвичай проста, однак в окремих підрозділах ускладнена надмірною кількістю підрубрик чи дублюванням назв рубрик і підрубрик. Інтерактивність на цих ресурсах забезпечена можливістю коментування матеріалів, наявністю опитувань, голосувань та певних інтерактивних проєктів. Конвергентність контенту в досліджених онлайн-виданнях репрезентована мультимедійними форматами, як-от: слайд-шоу, відеопідкастами, інтегруванням текстової й фотоінформації. Констатуємо, що запропоноване дослідження не є вичерпним. Перспективи подальшого наукового пошуку полягають в аналізі жанрово-стилістичних особливостей контенту регіональних онлайн-видань.

Список використаної літератури

1. Градюшко А. А. Сетевая пресса в системе СМИ : учебно-методический комплекс / А. А. Градюшко. – Мн. : ЗАО «Современны езнания», 2005. – 144 с.
2. Колісник О. М. Типологія інтернет-ЗМІ як журналістикознавча проблема / О. М. Колісник // Вісник ХДАК : зб. наук. праць. – Харків : ХДАК. – 2010. – Вип. 30. – С. 202–208.
3. Коцарев О. О. Типологія інтернет-ЗМІ / О. Коцарев // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2006. – № 5. – С. 321–324.
4. Машкова С. Г. Интернет-журналистика : учебное пособие / С. Г. Машкова. – Тамбов : Изд-во тамб. гос. техн. ун-та, 2006. – 80 с.
5. Потятиник Б. Интернет-журналистика : навч. посібник / Б. Потятиник. – Львів: ПАІС, 2010. – 246 с.
6. Федорчук Л. П. Функції інтернет-ЗМІ / Л. П. Федорчук // Наукові записки Інституту журналістики. – Том 41. – 2010. – С. 95–98.
7. Фомичева И. Д. Социология Интернет-СМИ / И. Д. Фомичева. – М. : Изд-во фак. журналистики Моск. гос. ун-та, 2005. – 79 с.
8. Чабаненко М. В. Интернет-ЗМІ як складова частина системи засобів масової інформації України : монографія / М. В. Чабаненко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 183 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.12
Прийнята до друку 06.10.12.

TYPOLOGICAL FEATURES OF ONLINE EDITIONS OF CHERKASY REGION

Olena Tsapok

*Bogdan Hmelnytskyi National University of Cherkassy,
Shevchenko Str. 81, 18031, Cherkassy, Ukraine,
olenatsapok@gmail.com*

The features of regional online editions as online media have been revealed, their design and navigation capabilities have been described, forms of hypertexts, interactivity, multimedia of these editions have been analyzed.

Key words: online media, online publications, interactivity, multimedia, hypertext.

ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ОНЛАЙНОВЫХ ИЗДАНИЙ ЧЕРКАСЧИНЫ

Елена Цапок

*Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого,
бульв. Т. Шевченка, 81, 18031, Черкассы, Украина,
olenatsapok@gmail.com*

Раскрыты особенности региональных онлайн-изданий как интернет-сми, описаны дизайн и навигационные возможности, проанализированы формы гипертекстуальности, интерактивности, мультимедийности этих изданий.

Ключевые слова: интернет-сми, онлайн-издания, интерактивность, мультимедийность, гипертекст.